

Щур Богдан Володимирович,

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри кримінального права та процесу
Львівського торговельно-економічного університету
(Львів, Україна)
e-mail: bogdanshchur1965@ukr.net
ORCID ID: 0000-00032139-2317

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ БАТЮКА ОЛЕГА ВОЛОДИМИРОВИЧА «КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ НА ОБ'ЄКТАХ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ»

Анотація. Указано, що актуальність теми монографії зумовлена потребою надійного захисту об'єктів критичної інфраструктури кожної держави, що є одним з пріоритетів у забезпеченні потреб національної безпеки.

Зазначено, що автор монографії визначив необхідність комплексної протидії загрозам інформаційній безпеці критичної інфраструктури.

Констатовано, що монографія О. В. Батюка є першим монографічним дослідженням на теренах України, присвяченим криміналістичному забезпеченню протидії злочинам на об'єктах критичної інфраструктури. У ній подано авторський погляд на теоретичні й практичні аспекти використання положень і наукових розробок криміналістики в забезпеченні діяльності оперативно-розшукових та слідчих підрозділів правоохоронних органів України з розкриття і досудового розслідування злочинів, що вчинені на об'єктах критичної інфраструктури.

Ключові поняття: криміналістичне значення, злочини, протидія, об'єкти критичної інфраструктури, критична інфраструктура.

Schur Bogdan,

Doctor of Law, Professor,
Head of the Department of Criminal Law and Procedure,
Lviv University of Trade and Economics
(Lviv, Ukraine)
e-mail: bogdanshchur1965@ukr.net
ORCID ID: 0000-00032139-2317

REVIEW OF A MONOGRAPH OF BATIUK OLEH VOLODYMYROVYCH «FORENSIC SUPPORT OF COMBATING CRIMES AT CRITICAL INFRASTRUCTURE FACILITIES»

Abstract. The relevance of the topic of the monograph is due to the need for reliable protection of critical infrastructure facilities of each state, which is one of the priorities in provision of the needs of national safety. Solving this problem at the national level requires a systematic approach to its urgent solution. Global trends to strengthening threats of natural and technological hazards, increasing the level of terrorist threats, raising the number and increasing complexity of cyber-attacks, as well as damage to infrastructure facilities indicate the severity of the problem for Ukraine.

The author of the monograph identifies the need for comprehensive counteraction to threats to information safety of critical infrastructure, development of criminal-law and procedural standards at the international level with further implementation into national legislation is necessary. This will make it possible to effectively investigate crimes on a global scale, to obtain, store, investigate and provide electronic evidence, taking into account the transboundary nature of crimes.

Monograph of O.V. Batiuk is the first monographic research in Ukraine that is devoted to forensic of combating crimes at critical infrastructure facilities. Author's view on theoretical and practical aspects of using the provisions and scientific developments of forensic science in providing the activity of operational-investigative and investigative units of law enforcement agencies of Ukraine for the detection and pre-trial

investigation of crimes that have been committed at critical infrastructure facilities is presented in it. Therefore, this work is significant, commendable and deserves the high evaluation.

Key concepts: forensic support, crimes, combating, critical infrastructure facilities, critical infrastructure.

DOI 10.32518/2617-4162-2021-2-203-205

Робота, що рецензується, присвячена доволі актуальній як із позиції науки криміналістики, так і безпекознавства темі, оскільки надійний захист об'єктів критичної інфраструктури держави є одним із пріоритетів у забезпеченні потреб національної безпеки. Розв'язання цієї проблеми на загальнодержавному рівні потребує системного підходу до її нагального вирішення. На гостроту проблеми для України вказують світові тенденції до посилення загроз природного та техногенного характерів, підвищення рівня терористичних загроз, збільшення кількості та підвищення складності кібератак, а також пошкодження інфраструктурних об'єктів та численні спроби завдання таких пошкоджень, що були протягом останнього десятиліття вчасно виявлені й припинені вітчизняними правоохоронними органами. Посилює небезпеку не лише агресивна поведінка держави-сусіда, а й дії окремих несвідомих громадян і груп, що підтримуються, а часто й фінансуються та озброюються країною-агресором. Саме це, на наш погляд, передбачає гостру потребу в розробленні комплексних заходів з протидії з боку держави на протиправний вплив щодо функціонування об'єктів критичної інфраструктури, які б передбачали використання сучасних знань і можливостей криміналістики.

Структурно дослідження побудовано логічно і послідовно. В першому розділі автор розглядає теоретичні передумови використання криміналістичних знань у протидії злочинам на об'єктах критичної інфраструктури через розкриття важливих питань, а саме поняття критичної інфраструктури України та ролі криміналістики в забезпеченні протидії загрозам її об'єктів та кримінально-правовий захист об'єктів критичної інфраструктури. Доволі влучно автор визначає необхідність комплексної протидії загрозам інформаційній безпеці критичної інфраструктури, для якої важливим є розроблення кримінально-правових і процесуальних стандартів на міжнародному рівні з подальшою імплементацією в національне законодавство. Це дасть змогу ефективно розслідувати злочини в глобальних масштабах, отримувати, зберігати, досліджувати й надавати електронні докази з урахуванням трансграничного характеру злочинів.

У другому розділі монографії автор досліджує сучасні можливості криміналістичного забезпечення в протидії злочинам на об'єктах

критичної інфраструктури, розкриваючи наукові категорії, поняття й терміни, що використовуються в дослідженні питань криміналістичного забезпечення протидії злочинам, а також становлення, розвиток і сучасний стан криміналістичного забезпечення досудового розслідування злочинів на об'єктах критичної інфраструктури. У положеннях тексту другого розділу слушною є думка автора монографії про те, що проблема понятійного апарата – це проблема логічності, точності, послідовності та несуперечливості знання, що утворює цілісність і завершеність конструкції будь-якої науки. Чітке визначення поняття є сполученням слів, що визначають його сутність через істотні ознаки, які дають змогу не тільки чітко відокремити це поняття від суміжних, а й відобразити його спільність з іншими поняттями.

У третьому розділі монографії О. В. Батюк досліджує криміналістичне забезпечення досудового розслідування злочинів на об'єктах критичної інфраструктури через розкриття таких його складових, як, по-перше, техніко-криміналістичне забезпечення досудового розслідування злочинів на об'єктах критичної інфраструктури, по-друге, тактико-криміналістичне забезпечення досудового розслідування злочинів на об'єктах критичної інфраструктури, по-третє, методико-криміналістичне забезпечення досудового розслідування злочинів на об'єктах критичної інфраструктури. Вважаємо, що слушною є думка автора монографії про те, що зміст техніко-криміналістичного забезпечення досудового розслідування як специфічної діяльності містить її правову регламентацію, організаційний бік й наукову складову із розроблення і впровадження в практичну діяльність техніко-криміналістичних засобів і методів, а також оволодіння користувачів такими знаннями. Проте необхідно розмежовувати техніко-криміналістичне забезпечення діяльності з виявлення й розслідування злочинів на об'єктах критичної інфраструктури та забезпечення всієї діяльності оперативних і слідчих підрозділів правоохоронних органів техніко-криміналістичними засобами, прийомами і методами. Перше – це відображення сутності криміналістики, її призначення, а саме розроблення криміналістичних засобів і методів, необхідних для виконання практичної діяльності з виявлення й розслідування різноманітних видів злочинів на об'єктах критичної інфраструктури. Друге –

це організаційні й інші заходи щодо доведення цих засобів до їх застосування виконавцями. Таке розмежування потрібне для того, щоб було зрозумілим, хто і чим має займатися стосовно забезпечення діяльності з виявлення й досудового розслідування. Тактико-криміналістичне забезпечення є одним із елементів цілісної системи криміналістичного забезпечення протидії злочинам під час їх досудового розслідування. Тактико-криміналістичне забезпечення досудового розслідування злочинів, учинених на об'єктах критичної інфраструктури, – це система наукових знань, яка використовується уповноваженими суб'єктами та складається із тактичних навиків та умінь, що ґрунтуються на тактичних прийомах, тактичних комбінаціях і тактичних операціях, які використовуються з метою досудового розслідування, розкриття та попередження злочинів. Значення криміналістичної методики полягає в тому, що саме в її межах, а якщо конкретніше, то в межах спеціфічних методів досудового розслідування окремих видів злочинів реалізуються розроблення та рекомендації криміналістичної техніки й тактики.

У четвертому розділі монографії автор комплексно досліджує напрями криміналістичного забезпечення протидії злочинам на об'єктах критичної інфраструктури через розкриття судово-експертного забезпечення розслідування злочинів на об'єктах критичної інфраструктури та криміналістичного забезпечення превентивної діяльності з протидії зло-

чинам на об'єктах критичної інфраструктури. Влучним, на наш погляд, є позиція автора про те, що основними завданнями криміналістичного забезпечення превентивної діяльності з протидії злочинам на об'єктах критичної інфраструктури є: розроблення та застосування засобів, прийомів і методів з виявлення і усунення причин й умов, що сприяли вчиненню таких злочинів, а також засобів і прийомів, які перешкоджають учиненню злочинів, утруднюють злочинну діяльність та полегшують виявлення осіб, причетних до підготовки та вчинення цих злочинів.

Отже, праця О. В. Батюка є першим монографічним дослідженням на теренах України, присвяченим криміналістичному забезпеченню протидії злочинам на об'єктах критичної інфраструктури. В ній наведено авторський погляд на теоретичні й практичні аспекти використання положень і наукових розробок криміналістики у забезпеченні діяльності оперативного-розшукового та слідчих підрозділів правоохоронних органів України з розкриття і досудового розслідування злочинів, що вчинені на об'єктах критичної інфраструктури.

Рецензована монографія «Криміналістичне забезпечення протидії злочинам на об'єктах критичної інфраструктури», підготовлена О. В. Батюком, є комплексним дослідженням, заслуговує позитивної оцінки та має важливе значення не лише у контексті наукового дослідження, а й як видання для юристів-практиків і суб'єктів забезпечення національної безпеки.

*Рецензія: надійшла до редакції 20.05.2021
прийнята до друку 02.06.2021*

*The review: is received 20.05.2021
is accepted 02.06.2021*